

DE LANDBOUWER

Maandblad voor Buitenlieden

ABONNEMENTSPRIJS:

Voor zes maanden: 35 Centiemen

REDACTIE EN ADMINISTRATIE

GARENPLAATS, GENT.

Ongeteekende brieven worden niet opgenomen

AANKONDIGINGEN:

Prijs volgens Tarief, voorop betaalbaar

Nieuwjaarwensch

Aan al onze lezers wenschen wij geluk en voorspoedig Nieuwjaar.

DE REDACTIE.

Catechismus voor de Buitenlieden

Van de pachtbrieven, de lasten en de jacht.

V. — Wat willen de socialisten over de pachtbrieven?

A. — Zij willen er in doen schrijven:

Ten eerste: dat de eigenaar aan den pachter vergoeding moet betalen voor de vermeerdering der waarde van den grond.

Ten tweede: dat de eigenaars moeten tusschenkomen in de verliezen hunner pachters.

V. — Waarom moet dat zijn?

A. — Omdat het juist en rechtvaardig is,

V. — Hoedat?

A. — Als de grond, door mijn werken — door verbeteringen, die ik er aan toebracht, 100 of 200 frank meer waard is per hectare, is het maar juist dat die eigenaar mij die meerwaarde betale, als ik mijnen grond verlaat.

V. — Gebeurt dat nu niet?

A. — Neen, de boer doet geene groote onkosten ter verbetering van zijn land, omdat dit tot niets anders leiden zou, eens zijn pacht ten einde, dan tot vermeerdering der pachtsom. De heer zou zeggen: de grond is zoo veel beter geworden, gij moet mij zoo veel meer betalen.

V. — Hoe zullen de socialisten dat verhelpen?

A. — Door de verlenging der pachtten, naar pachters keur.

V. — Hoelang zou eene pacht moeten duren?

A. — Twintig of vijf-en-twintig jaar gelijk in Engeland; dan weet de boer dat hij toch eenig profijt zou trekken uit de verbeteringen die hij zelve aanbrengt, zonder opslag te moeten vreezen.

V. — Wat kan daar nog het gevolg van zijn?

A. — Dat de sommen welke de boer moet trekken na dien tijd voor verbetering van den grond hem toelaten deze geheel of gedeeltelijk te koopen en voor altijd tot den zijnen te maken.

V. — Welke lasten drukken het meest op den landbouwer?

A. — Alle lasten op etelijke waren.

V. — Hoe zouden de lasten kunnen verminderd worden?

A. — Door de werkers min te doen betalen en de grootste lasten op de rijken te leggen.

V. — Hoe zou men dat doen?

A. — Men zou eene belasting op de groote fortuinen leggen en op de groote erfdeelen. Dat is reeds in de Kamers voorgesteld door den socialist Denis. Door die lasten zou men den landbouwer bijna geheel kunnen ontlasten. Maar de katholieken hebben dit geweigerd, alleen de socialisten waren er voor.

V. — Wat willen de socialisten over de Jachtwet?

A. — De boer zou ten allen tijde het wild mogen dooden dat zijne oogsten beschadigt, want het is hij die het wild voedt met de vruchten van zijne akkers.

V. — Wat moet nog veranderd worden?

A. — De port-d'armes (recht om jachtwapens te dragen) moet kosteloos zijn en de rijken die willen jagen zouden moeten hun wild opsluiten en het zelf voeden. Overal elders zou de jacht moeten vrij zijn.

V. — Deden de socialisten al iets in dien zin?

A. — Ja, de socialist Defnet stelde dit alles reeds voor in de Kamers, maar de rijke liberalen en katholieken willen dat niet; zij zouden hun plezier kwijt zijn.

Verbeteringen voor den landbouw.

V. — Wat willen de socialisten voor de boerenarbeiders?

A. — 1. Een vastgesteld loon, door den landbouwaad aangenomen, en dat groot genoeg is om vrouw en kinderen op te voeden.

2. Verzekering door den Staat tegen hagel, ziekte, overstroming, mislukten oogst, enz.

3. Kosteloos landbouwonderwijs.

4. Grootere en betere proefvelden, waar de boer zou kunnen gaan nazien hoe dat de vruchten best gekweekt worden en altijd goeden raad zou krijgen zonder onkost.

5. Aankoop door den Staat van groot landbouwtuig, kosteloos door de boeren of boeren-vereenigingen te bezigen.

6. Kosteloze geneesdienst voor iedereen op last der gemeente.

7. Tusschenkomst van gemeente en Staat in den aankoop in 't groot van zaden, meststoffen, oprichten van boter- en kaasfabrieken door de boeren zelf, enz.

8. Instelling van Boerenbanken waar de Staat voor kleinen intrest (1 of 2 ten honderd) geld aan de boeren zou verschieten om de noodige werken te doen.

V. — Meent gij dat al die schoone dingen mogelijk zijn?

A. — Zij zijn zeer goed mogelijk, want zij bestaan reeds hier en daar, onder andere in Engeland.

V. — Zou dat niet te veel geld kosten?

A. — Hoegenaamd niet, want er worden nu millioenen verspild aan onnuttige zaken.

Landbouwcongres van Borgworm

Het tweede socialistisch landbouwcongres heeft te Borgworm plaats gehad. Op het eerste congres was gesproken worden van de Landbouwcongres en hunne rol. Men is het niet eens geworden; eene commissie werd aangesteld om over die kwestie een nauwkeuriger onderzoek te doen; later zal desaan gaande verslag worden uitgebracht.

Eene andere commissie werd aangesteld om de artikelen over landbouwkwesties die in *Le Peuple* zijn verschenen in vorm van brochure uit te geven.

Het ware te wenschen dat men die ook in het vlaamsch uitgaf. Zij zouden in het vlaamsche land veel goed kunnen stichten.

De bijzonderste kwestie welke op het congres besproken werd was de kleine eigendom. Een landbouwer uit het doornijksche, vroeg dat men hieromtrent duidelijk zou wezen; overgangsmaatregelen zijn hier slechts lapmiddelen. Het verslag door dezen landman uitgebracht besluit in communistischen zin.

Gezel Vandervelde sprak eene redevoering uit, waarvan wij de bijzonderste punten samenvatten.

Hij begon met te zeggen dat men het over 't algemeen eens is om den kleinen eigendom te eerbiedigen. Die kwestie echter heeft reeds aanleiding gegeven tot hevige besprekingen. Het congres van Nantes zegt, dat het den plicht der socialisten is den kleinen eigendom te behouden. Dat van Breslau sluit uit wat dezen versterkt.

Engels zegt dat men er niet mag aan denken den onvermijdelijken ondergang der kleine landbouwers te bespoedigen.

De ware kwestie is te weten of men den kleineigendom moet uitbreiden en versterken. Theoretisch is zij gemakkelijk te bepalen; in de praktijk hangt zij af van den landbouw. In algemeenen zin mag men zeggen dat, beneden de twee hectaren, de grond nog slechts eene bijhoorigheid is van een ander beroep; boven de 10 hectaren bevindt men zich voor den gemiddelden en grooten eigendom. Eene juiste scheidslijn is moeilijk te bepalen.

In België is de kwestie van den kleineigendom bijnaak. Vertoont het getal kleineeigenaars neiging om te klimmen of te dalen? In 1846 waren er 201,000 eigendommen door hunne eigenaars bewerkt; in 1880 waren er 218,000.

Het getal gepachte eigendommen is steeds grooter geworden.

Alles toont aan dat de landeigendom vervalst. Spreker maakt een overzicht van de middelen die men daartegen aanwendt en doet de ontoereikendheid daarvan uitschijnen.

Ons ideaal is de schepping van een vorm van eigendom die al de voordeelen van den grooten eigendom, in wat den landbouw betreft en van den kleineigendom, in wat de verdeeling aangaat, vereenigt. Het is den collectieven eigendom. Kwestie is of men daartoe zal geraken langs de samenwerkende eigendom. De voorwaarden van den eigendom wijzigen zich derwijze dat het evenwicht tusschen den grooten en den kleinen eigendom verbroken wordt.

Maar men bestaagt dat het begrip der vereeniging op den buiten zich ontwikkelt. Ons eerste besluit is dat men den kleinen eigendom moet eerbiedigen; ons tweede is dat ons programma geen enkele maatregel kan bevatten strekkende om den kleinen eigendom te ontwikkelen of te versterken.

Wij eischen de trapsgewijze uitbreiding van het collectief domein, der landbouwsamenwerking en de vermaatschappelijking der nijverheden die hun steun hebben in den landbouw.

Het belang der boeren is van de tusschenpersonen ontslagen te worden.

Wij moeten dus standvastig blijven.

Ons programma mag geene lapmiddelen bevatten, maar in de Kamer zouden wij die kunnen aannemen als overgangsmaatregel, wanneer onze tegenstanders ze voorstellen.

Gezellen Hambursin en Hurault spraken in den zelfden zin. De laatste drukt er op dat men elke strekking naar het opportunisme moet tegenwerken.

Gezel Van der Velde merkte op dat men ongelijk heeft den huidige toestand tot het ideaal te verheffen, zonder rekening te houden van de feiten. Onze partij mag geene secte worden die met de werkelijkheid niets gemeens wil hebben. Indien de revolutie de bedreiging der toekomst schijnt te wezen, wenschen wij niettemin de vreedzame hervorming der samenleving. Deze is de maatschappelijke wetgeving. Dit is onze tactiek geweest in het verleden en moet onze tactiek blijven in de toekomst.

De besluiten van Gezel Vandervelde werden aangenomen.

Het toekomstige congres zal te Brussel gehouden worden.

Inzegening van jachthonden

Eene merkwaardige ceremonie heeft der 3 november jl. in de kerk van Celle bij Rambouillet in Frankrijk plaats gehad.

Naar aanleiding van de St-Hubertusjacht liet de hertogin van Uzès met de haar eigen voorliefde voor het pronkende en opzienbarende, de plechtige inzegening harer jachthonden volvoeren. De ceremonie begon met eene mis, die alle deelnemers aan de jacht bijwoonden. Op de rechterzijde van het koor der kerk namen de dames in haar elegant jachtkostuum plaats.

Midden onder hen bevond zich de hertogin in een zwart amazonenkleed, om hare taille sloot een gouden gordel, waaraan de kostbare hartsvanger hing.

De heeren, eveneens in volledig jachtgewaad, namen de andere zijde in. In plaats van orgeltonen weerklonk de jachthorens; ten slotte werd gezegd brood rondgedeeld en wel — hoe ongelooflijk het ook klinkt — door de pikeurs in hun traditionneelen rooden frak met groene opslagen.

Na het einde der mis begaf men zich naar het jacht rendez-vous, waar de bedienden reeds met de honden wachtten. Al de elegante dames en heeren groepeerden zich nu met uiterst ernstig gelaat om den geestelijke, die in vol priesterlijk ornaat den honden den zegen gaf.

De jacht duurde den ganschen dag, doch trots de ingezegene honden had zij niet het geringste resultaat.

Tot zulk eene onbeschaamdheid kan de roofdiernatuur des menschen zich verheffen!

Zouden de katholieken die comédie ook christelijken godsdienst noemen?

Een Boerencongres

in Hongarije

Over enkele dagen had te Budapest, in Hongarije, het Congres plaats der sociaal-democratische landarbeiders.

Wij, die onze congressen houden in volle vrijheid, die geen dwang kennen en ook niet zouden duldten, wij zijn eerbied en bewondering verschuldigd aan de moedige gezellen, die ginds, in de verachterde landen waar fanatisme heerscht, waar alles in 't werk wordt gesteld om de sociaal-demokratie te dooden, onversaagd optreden voor hun recht en onvermoeid werken aan hunne ontslaving.

Om een gedacht te geven van de moeilijkheden welke onze gezellen ginds ontmoeten, zij gemeld, dat in verscheidene dorpen de overheid pogingen had gedaan om de afgevaardigden te beletten naar de hoofdstad te trekken, maar dit gelukte haar niet; de afgevaardigden gingen stilletjes te voet naar de naastbijgelegen spoorwegstation, vanwaar zij naar Budapest stoomden.

Vertegenwoordigd waren op het Congres 421 gemeenten door 200 afgevaardigden, bijna allemaal echte zonen van het platteland. De meeste nationaliteiten van het land trof men e aan: Magyaren, Duitschers, Slovakken, Kroaten en Serviers.

De Werkzaamheden

De werkzaamheden werden begonnen met het uitbrengen der verslagen van het Midden-Comitee en der verscheidene nationaliteiten. Hieruit stippen we aan, dat de toestand onder de landarbeiders overal bijna even troosteloos is. Het dagloon bedraagt gemiddeld 60 centiemen, brood en ajuinen vormen in hoofdzaak het dagelijks voedsel.

Zelfs in de streken, waar wijn verbouwd wordt, wordt de landbouwers het gebruik hiervan door de zware verbruiksbelasting onmogelijk gemaakt, met het gevolg, dat men meer en meer zijn toevlucht neemt tot brandewijn, natuurlijk ten nadeele van de gezondheid der plattelandsbevolking. De arbeiders zijn zoo arm, dat zij niet in staat zijn ieder een eemplaar van het goedkope vakblad, dat sinds april volgens het besluit van het vorige congres

wordt uitgegeven, te koop. Men kan vele dorpen aanwijken, waar slechts 2 à 3 exemplaren worden verkocht, terwijl men weet dat er 5 à 600 lezers zijn.

Welgelukte werkstakingen

Eene kleine verbetering valt echter, wat de hongaarsche laagvlakte betreft, sinds dezen zomer te bestatigen ten gevolge van de werkstaking die destijds in meer dan 200 gemeenten uitbrak. Uit 120 gemeenten heeft men bericht ontvangen, wat de uitslag van deze beweging is geweest. Overal eindigde zij met eene overwinning voor de stakers; de loonen werden verhoogd en de verplichting om gratis werk te doen, afgeschaft.

Over de vooruitgang der beweging onder de landarbeiders, heeft men niet te klagen; zij gaat met reuzenschreden vooruit. Ook de kleine pachters, die vroeger niets van het socialisme wilden weten, sluiten zich thans in grooten getale bij de partij aan.

Onze Pers

Hierna was aan de beurt de pers of liever de organisatie van de partij, want daar in Hongarijen het stichten van landarbeidersverenigingen door de regering onmogelijk wordt gemaakt, in de dorpen de vergaderingen verboden en onthouden worden, met andere woorden, eene organisatie, zooals wij die in ons land kennen, niet mogelijk is, moeten de landarbeiders langs omwegen tot hun doel geraken.

Het Congres besloot, in iedere gemeente of plaats een *bladcomité* in het leven te roepen; iedereen, die zich bij het comité aanmeldt, wordt beschouwd als lid van de «bladorganisatie», als hij de verplichting op zich neemt de twee bestaande partijbladen, het een in de hongaarsche, het andere in de duitsche taal verschijnende, te ondersteunen. Ieder lid van de «bladorganisatie» betaalt voor ieder nummer 2 of 4 kreuzer, naar gelang hij het hongaarsche of het duitsche blad leest, zoodat het den schijn heeft, alsof men hier slechts met gewone lezers te doen heeft, die zich op een blad abonneeren.

In werkelijkheid draagt ieder echter tweemaal zooveel hij terugkrijgt. Want van de ontvangen gelden mag slechts de helft besteed worden voor het drukken en het verspreiden van de exemplaren. De anderen helft is deels voor de lokale organisaties, deels voor de kas van het Midden-Comité bestemd en dient om de kosten der propaganda te bestrijden of partijgenooten te ondersteunen.

Besluiten

Voorts werden de volgende besluiten genomen.

Een 12urige werkdag, als voorloopig maximum, daarbij den Surigen werkdag, voorkomende in het sociaal-democratische program, steeds voor oogen houdende; afschaffing van het accoordwerk en daarvoor in de plaats een vast dagloon; afschaffing van alle verplichting om gratis arbeid te verrichten; overwerk alleen dan als dit onvermijdelijk is en in dat geval per uur te berekenen; betalingen alleen in geld; arbeidscontracten, daar waar het werk van grooten omvang betreft, gesloten door bemiddeling van het midden secretariaat ten einde de arbeiders tegen al te groote uitbuiting te beschermen; gelijkstelling der vrouwen met de mannen wat de loonen betreft; verbod dat de arbeider mag gedwongen worde werk te verrichten waartoe hij niet volgens het contract verplicht is.

Verder: uitbreiding van de verzekering tegen ziekte over de landarbeiders: mannen, vrouwen en kinderen; landbouwtoezichters door de arbeiders gekozen en met de noodige volmacht voorzien; ondersteuning van gebrekkelijken door den Staat.

Allen onder het Rode Vaandel der Arbeiderspartij

Ten slotte zij nog medegedeeld dat het congres met algemeene stemmen het program van de hongaarsche arbeiderspartij aannam; en lat de vergadering verklaarde dat de beweging van de landarbeiders slechts op den bodem van den klassenstrijd, overeenkomstig de beginselen der sociaal-democratie, kan plaats vinden; dat er algemeen, gelijk, geheim en rechtstreeks kiesrecht ingevoerd moet worden en iedereen, die 20 jaar oud is, kiesrechtig moet zijn, en dat het recht van vereeniging, vergadering en pers, volkomen vrij behoort te zijn.

Wat heeft men te verwachten

Deze eischen, hoe bescheiden ze ook voor het meerendeel mogen zijn, zullen in de eerste jaren wel niet ingewilligd worden. De hongaarsche arbeidersbeweging zal zeker nog veel in kracht moeten toenemen voordat de heerschende klasse van haar voorrechten veel prijs geeft. Op het oogenblik is deze nog de sterkere en tracht thans, door eene wet, welke de verhouding tusschen de landarbeiders en hun werkgevers regelt, de beweging onder de landarbeiders te stuiten. Deze wet, waartegen op dit congres geprotesteerd werden aanleiding heeft gegeven tot ernstige betoogingen in de hoofdstad, bedreigt met zware straffen van 1000 fr. boet of 60 dagen gevangenis) dengeen die het arbeidscontract schendt.

De arbeider, onverschillig welke behandeling hem ten deel valt, moet bij den werkgever blijven met wien hij gecontracteerd heeft. Zelfs als hij geslagen wordt kan hij het contract niet verbreken. Het recht van vereeniging en vergadering is opgeheven; elke overeenkomst ten doel hebbend d. n. patroon tot verbetering der loonen of anderszins te dwingen, is wettelijk nietig; vergaderingen, collecten en dergelijken zijn verboden.

De werkgevers hebben het recht bij weerspannigheid der arbeiders dezen te laten aanhouden, het loon in te houden of ze weg te zenden zonder vergoeding; zij hebben slechts hiervan aan de autoriteiten kennis te geven.

Behandeld als slaven

De landarbeiders worden dus behandeld als slaven, die wel verplichtingen maar geen rechten bezitten en het is daarom des te meer te waardeeren dat zij aan hun gevoel van verzet niet den vrijen loop laten en zich tot geweldadigheden, die de regering missschen zeer welkom zouden zijn, laten vervoeren, maar integendeel zich in toom weten te houden en ondanks alle vervolgingen eene organisatie te scheppen, die bij haar tegenpartij opzien baart.

Onderdrukking baat niet

De regeringsbladen komen er openlijk voor uit, dat het kongres bewezen heeft, dat de bewe-

ging onder de landarbeiders ontzaglijk is toegenomen en spreken nu van de noodzakelijkheid om beschermende maatregelen voor de landarbeiders te nemen. Zij beginnen dus in te zien, dat onderdrukking niets geeft, dat de arbeiders, altijd wel een manier weten te vinden om zich aan de bestaande toestanden aan te passen. Wie niet sterk is moet slim zijn. Dit hebben de duitsche arbeiders bewezen, toen Bismarck hen met de b. ruchte socialistenwet te lijf ging, dit bewezen thans de hongaarsche arbeiders, wier organisatie tegen de verdrukking in groeit, tot groote verwondering der heeren werkgevers en regeerders.

Gedenkt den Strijdpennig

Wilde Konijnen

In sommige gemeenten wordt door de landbouwers veel geklaagd, en met reden, over de schade door de wilde konijnen veroorzaakt aan de veldvruchten.

Er bestaan wel wettelijke middelen om de schade te doen vergoeden door den eigenaar der jacht, maar die middelen zijn te omslachtig, te langdurig en te kostelijk om door de landbouwers te kunnen aangewend worden.

Ook kunnen de wilde konijnen op klacht van den landbouwer en op bevel van hoogerhand uitgerooid worden.

Doch dat alles vraagt veel achterna geloop waarvoor de landbouwer terugschrikt.

Dat de bestaande maatregelen nochtans nuttig kunnen zijn, bewijst het volgende geval:

Te Wachtebeke had een landbouwer veel schade van de konijnen uit de jacht van den heer X.

Klagen of vertoogen hielp niet, de jager bleef doof.

De landbouwer echter spaande een proces in, eerst voor den vrederechter, eindelijk voor de burgerlijke rechtbank. De schade werd vastgesteld en de jager verwezen tot 300 fr. schadevergoeding aan den landbouwer en tot al de kosten.

Dat voorbeeld leert dat er wel vergoeding te bekomen is voor de schade door de konijnen berokkend.

Als de schade slechts gering is, wendt de landbouwer die groote middelen niet gaarne aan. Daarom zou men kortere middelen moeten hebben om de vermenigvuldiging der wilde konijnen te keer te gaan.

Dank!

Dank aan de vrienden van den buiten die ons de gevraagde inlichtingen bezorgden. Deze zullen niet te vergeefs gegeven zijn; wij hebben verder op hunne hulp rekenen.

Het propagandecomité.

— Ah neen, zeker! alsof gij mij niet heel en door bedorven had, spotte de andere.

Sander scheen het niet ernstig op te nemen met Steven's vertrek uit de ouderlijke woon. Hij beschouwde dit alleenlijk als een spelreisje van eenige dagen. Door zijne liefde betrekkingen met Roosje, had hij gelegenheid gehad om de Damiaens van nabij te leeren kennen. Steven en zijn vader, alhoewel beiden van eene weergalooze taaiheid van aard, waren te verstandig om niet elk voor zich zelve hun deel van het ongelijk in te zien dat aanleiding gaf tot het tusschen hen opgezeten geschil. En eenmaal de opgewondenheid van het oogenblik bedaard, zou de overweging volgen, waarna Tiest Damiaens, de peetoom van Steven, het overige zou doen om den gekrookten familieband in het huis zijns broeders te herstellen.

Nee, Sander achtte het gansch nutteloos, afscheids tranen te storten bij het vertrek van zijn vriend.

Onder wege naar de statie, sprak Steven voornamelijk van zijne moeder. De brave zoon weende overvloedig toen hij zijnen vriend het tooneel beschreef hetwelk zijn afscheid van de goede vrouw verwekt had. Ten einde hare hartverscheurende droefheid te stillen, had hij haar onder hunne laatste omhelzing eene leugen toegefluisterd. — Stel u gerust moeder, had hij gezegd, binnen weinige dagen ben ik terug; ik verwijder mij slechts kortstondig, namelijk voor den tijd dat vaders toorn duren zal.

Doch deze poging om het moederhart te troosten, miste teenemale haar doel. Het was als had de goede vrouw een voorgevoel van een onheil dat met het vertrek van haren zoon in verband stond... Vreesde zij hem

Briefwisseling

Uit Bestelbergen

In de *Landwacht* van 20 November, 1. 1. preikt een artikelken door een onbekenden geschreven, in kleinen druk opgenomen, waarin eene bijeenkomst van den katholieken kring wordt opgehield, en de zending van dezen kring uiteengezet: Vrede en Eendracht in de gemeente te doen heerschen!

Wel lieve hemel wat schoone woorden! Maar hoe weinig komen zij overeen met de gevoelens van dezen, die er de inrichters van zijn en de geheime bestuurders! Want doctor Geeuws, de zoogezegde voorzitter, schijnt enkel den naam ervan te bezitten. Maar juist daarin ligt de eerste fout van het artikelken, dat men in zijnen mond de woorden legt, door den koster-geheim-schrijver uitgesproken.

Niemand in die vergadering heeft een docteursklank gehoord! Waarom die stilzwijgendheid? Kan hij niet spreken, of is hij ook tegen zijn goeste voorzitter? Er zijn wel zooveel leden tegen wil en dank ingelijfd! Zoo gaat het zeker niet in onze zangmaatschappij de *Vrijheidszonen*, die Maandag 12 December haar eerste Ceciliafeest heeft gevierd. Wat openhartige vreugde, onder die vrije lieden, want slaven tellen we niet!

Na met een zestigtal zangers de herbergen van vrienden te hebben bezocht, na wel gezongen te hebben, sloot den dag met een gezellig avondmaal, waarop wij uit dankbaarheid aan onzen volksgezinden Voorzitter den heer Gillebert, zijn met de hand getekend portret, prachtig ingelijst, aanboden.

Deze, in roerende en treffende woorden, schilderde den vooruitgang af der maatschappij, die groeit en bloeit in weerwil der gestadige bekampingen en verstootingen van het dompersras. Hij stelde vast, dat haar bestaan verzekerd was, dat er aan den voorspoed en den zegepraal niet te twifelen viel; hij eindigde zijne lange redevoering met een warmen oproep tot eendracht en broederlijkheid in den strijd, die ons zal leiden naar vrijheid en ontvoogding.

Zulke woorden met iever en moed uitgesproken, deden de snaren der ziel trillen in het diepste van 't gemoed; ook was het eene uitbarsting van toejuichingen waaraan geen einde scheen te komen. Dien avond zal als zoet aandenken blijven voortleven in de harten van al de aanwezigen. Wat verschil bestaat er toch tusschen den Vredekring en de zangmaatschappij de *Vrijheidszonen*!

De zoogezegde vredekring (oorlogskring) door pastoors en heeren ingericht, om boer en werkmán, met wil of tegen wil, in te lijven, hopen, door dezen af te zonderen of den geest te verdraaien, er kiezers van te maken, stemmende tegen hun eigen belang, of tegen hun eigen broeders; gesticht om her-

nimmer terug te zien, of zag zij in den geest eenig ander gevaar dreigen?...

Op dezen toon vervolgende, had Steven reeds het langste deel van den weg zijnen gezel onderhouden, toen deze hem plotseling onderbrak met de bemerking:

— Daar ginds komen onze vrienden aan, die insgelijks ter stembus trekken! Hoor, zij zingen...

— Inderdaad, het zijn zij... Het is het socialistisch kiezerslied, *De Rode Vaan*, dat zij aanheffen... Zij moeten reeds een ferm stuk in hun kraag hebben om zulke dwaasheid uit te richten!

— Zij denken missschen zooals ik...

— Hoe denkt gij?

— Dat er een de eerste moet zijn om het vaandel uit den zak te halen, dat er lafheid kan gelegen zijn in nooit voor zijne meening te durven vooruitkomen... dat de stoutmoedigen, maar de stoutmoedigen alleen, de wereld overwinnen!...

— Is dit een verwijt aan mijn adres?

— Onmogelijk, ik weet te wel dat het alleenlijk om onzentwil was dat gij ons de geheimhouding aanraadt. Hebt gij, overigens, door uwe houding tegenover uwen vader niet bewezen, dat gij voor u zelve de vreesachtigheid veracht?

Inmiddels waren onze twee gezellen de zingende vrienden genaderd. Dezen waren vier in getal en schenen reeds tamelijk door dik en dun geplonsd te hebben, want zij waren van het hoofd tot de voeten met modder bespat.

(Wordt voortgezet)

DE ROODE VAAN

EENE SCHETS

UIT DE

Laatste Overstromingen in Vlaanderen

DOOR THILO.

3^e VERVOLG.

— Steven vriend! riep hij uit, waar gaat dat naartoe?... Gij hebt geweend... scheelt er iets te huis?... Roosje toch niet?...

— Wees gerust, ik laat allen welvarend! verzekerde de jonge Damiaens, terwijl hij de plaats in naam die Sander hem bereidwillig afstond.

— Maar dat gelijkt aan een vertrek, merkte deze laatste aan; uw pak, uwe taal, uwe roodbekreten en gezwollen oogen... Er moet toch iets uit den haak zijn...

— Ten gevolge mijner gewijzigde beginselen, heb ik gisteren avond met vader een tooneelje gehad, dat zich dezen morgen vernieuwd heeft... verklaarde Steven met gemaakte luchthartigheid; ik heb te kiezen gehad tusschen twee: ofwel voor de katholieken te stemmen of het huis te verlaten...

— En gij hebt het laatste gekozen, voltooide de andere, nu, daaraan herken ik u! Maar uwe moeder, Roosje en Faab...?

Het hooren uitspreken van den naam zijner moeder, verweekte opnieuw het gemoed van den jongen Damiaens. Zijne oogen vulden zich met tranen. Hij had altijd zijne moeder een bijzondere liefde toegedragen.

Door hem te doen opmerken dat zijne stembeurt gekomen was, ontsloeg de veld-

wachter hem van een pijnlijk antwoord op de vraag zijns vriends.

Steven gat zijn pak met kleederen aan Sander te bewaren en trok het afsluitsel binnen.

— De vader een stijfkop, de zoon een hardhoofd... hard tegen hard... 't zal er gespannen hebben... mompelde Sander, terwijl hij Steven naaogde.

Twee minuten later had deze laatste zijn vriend weer vervoegd.

— Ik vergezel u tot aan de statie, sprak Sander, het betaamd dat ik u uitgeleide doe... Laat af, ik wil zelf uw pak dragen. Het stembureau blijft open tot 2 ure... Zeg waar trekt ge heen?

— Naar mijnen peetoom te Antwerpen. Deze is meesterknecht in een groot werkhuis. Door zijn toedoen hoop ik werk in de fabriek te krijgen. In afwachting zal hij mij gaarne eenige dagen loogeen, 't is iemand die veel van mij houdt.

— Ik hoop evenwel dat gij binnen acht dagen, of zoowat, terug zijt... Het zal aan mij niet liggen als het anders is... Ik sta bij uwen vader nog al op een wit bladje. Maar a propos, wat zegde Roosje toen gij verklaarde onder nummer 2 te zullen stemmen?...

— Mijne zuster is niet minder bevooroordeeld dan de anderen, verklaarde Steven, naar de toonbank gaande om twee glazen bier te bestellen.

— Als zij vernemen zal dat ik gestemd heb zooals gij, zal ik niet langer op mijn ontslag behoeven te wachten... drukte Sander zijne vrees uit.

— Voor u is het nog niet te laat... bemerkte Steven, ietwat schamper.

bergiers naar hunnen kant te trekken, door de leden te verplichten, maandelijks bij elke vergadering er hunne laatste centen te gaan verteren; om eenige winkeliers nieuwe klanten te bezorgen die zij aan anderen ontrukken, en in plaats van vrede en eendracht te stichten, alzoo haat en nijd teweeg brengen.

In den Vredekring moeten de leden 3 en 6 fr. 's jaars betalen; jaar in jaar uit in beneden rondgaan, in de aangewezen herbergen, en drinken uit hun eigen zak, ondanks al de miljoenenrijke heeren die er deel van maken.

In den Vredekring zwijgt de voorzitter dat hij zweet, terwijl alles afgelapt wordt door den koster, knecht van den pastoor, die weet wat hij moet en mag zeggen.

De Zangmaatschappij integendeel, is gesticht door vrije, volksgezinde mannen, en heeft voor doel-nut en vermaak te vereenigen in het dorp, en op de wijken leven en nering te doen heerschen; zij bestaat enkel uit burgers, landbouwers en werkers, door eigen wil opgenomen en die vrij blijven van doen en laten. In de Zangmaatschappij spreekt de voorzitter zelf, hij zegt wat hij denkt, daar hij aan niemand is verbonden.

Zulke maatschappijen, waarin het gevoel van menschenwaarde niet wordt gekrenkt, waarin de zucht naar vrijheid en zelfbestaan niet wordt belemmerd, waarin de genegenheid en broederlijkheid voor elkaar de plaats innemen van afgunst en nijd, die bij de dompers te vinden zijn, zouden moeten bestaan op alle buitengemeenten. Dan ware het weldra gedaan met den dwang en de overheersching, die het volk van den buiten onder de voeten houdt, voor eenige hoogmoedige papen en zekere eigenaars.

Landbouwers en werklieden vereenigt u, sta op tegen de dwingelandij; gij hebt een wapen, stemt voor mannen die uwe belangen verdedigen, en laat ons allen roepen: weg met de luiaardsbende, die brassen en rijden op het zweet van boer en werkmans.

C. WATTENBERGHE,
Gemeenteraadslid te Destalbergen.

UIT TONGEREN

LANDBOUWERS,

Velen uwer zullen deze maand voor de eerste maal het blad «De Landbouwer» ontvangen. De werkersbond van Tongeren heeft besloten u dit blad zoo dikwijls mogelijk te bezorgen, daar de katholieke en liberale rijken ons willen beletten onze gedachten aan de landbouwers bekend te maken; deze heeren stellen alles in 't werk om ons te beletten lokalen te vinden op het dorp voor voordrachten; zij liegen en lasteren in hunne bladeren over de socialistischen zooveel zij maar kunnen, denkende dat hunne lezers, maar

eene klok hoorende al hunne leugens zullen gelooven.

Welnu, vrienden, 't is om u en de vrienden die gij ons zult aanduiden, toe te laten eens de stem der waarheid te hooren, om u onze leer bekend te maken dat wij u verzoeken dit blad aandachtig te lezen en het na lezing aan eenen vriend te willen overgeven.

Koopt alle maanden dit blad, als gij naar stad komt, of doet het in eene herberg brengen, door den vriend Dupuis, en degenen uwer die in hun dorp eene Meeting zouden willen zien geven, verzoeken wij aan dezen gezet of in ons lokaal, bij Pol Vandormael, Jekerstraat het lokaal te doen kennen waar over wij kunnen beschikken. De Werklieden Partij zegt: *leest en onderzoekt*; daarom allen naar onze Boekerij, allen naar onze Meetings, allen den Landbouwer gelezen.

Borgloon. Meeting. Binnen kort zal er in deze belangrijke gemeente eene Meeting gegeven worden. Datum en spreker later. Werklieden en Landbouwers, op post!

De Geneesdienst op den Buiten

Verleden jaar reeds zette gezet Hambursin in *Le Peuple* den treurigen toestand uiteen der dokters op den buiten tegenover de Weldadigheidsbureelen.

Daar de toestand niet veranderd is, komt onze vriend op de zaak terug, hopende ditmaal ook steun te vinden bij de burgerpers. Het artikel volgt.

Men weet dat de weldadigheidsbureelen een of meer geneesheeren aanduiden voor den dienst der behoeftigen. Voor elke familie die hij verzorgt, ontvangt de geneesheer eene kaart.

Eene zekere som wordt jaarlijks toegekend aan den geneesdienst.

Deze som wordt dan verdeeld tusschen het aantal uitgedeelde kaarten, die het getal geholpen families vertegenwoordigen en het quotient of de uitkomst dier deeling, vertegenwoordigt de waarde eener kaart of de vergoeding aan den geneesheer voor zijne zorgen aan eene familie gedurende een geheel jaar.

De waarde der kaarten

Mijn onderzoek werd gedaan te Perwez en in zes aanpalende gemeenten. Ik had niet noodig verder te gaan. Hetgeen daar gebeurt, valt overal voor en uit de bijzondere feiten, die ik ga aanhalen, meen ik algemeene besluiten te mogen trekken.

In eene dezer gemeenten, hebbende eene bevolking van 1200 à 1300 inwoners, heeft het bureau van weldadigheid een inkomen van 11,000 à 15,500 fr. Meer dan twee honderd families ontvangen kosteloos geneeskundige zorgen. Op de 11,500 fr. inkomen worden slechts 1,200 fr. besteed aan den geneesdienst. De kaart voor elken zieke aan den dokter afgeleverd, is dus 5 fr. waard, en dit voor eene familie nacht en dag te verzorgen een geheel jaar lang, soms op afstanden van 3, 4 en meer

kilometers. Verscheidene der geholpene families zijn welstellend. Onder deze nieuwoortige behoeftigen troffen wij een oud klerikalen burgemeester aan, die voor meer dan 100,000 fr. zaken per jaar doet.

De dienst der accouchementen wordt niet beter vergoed.

De vroedvrouw ontvangt fr. 2,50 tot 3 fr. per verlossing, erin begrepen de zorgen aan de moeder gedurende geheel den tijd harer herstelling.

In geval de geneesheer in een moeilijk geval moet tusschenkomen, ontvangt hij daarvoor 10 fr. De heelkundige operaties worden betaald tegen 15 fr. Maar wij dienen erbij te voegen dat het deze gemeente is die het best haren geneesdienst betaalt.

In eene andere gemeente, wier inwoners schier allen kosteloos verzorgd worden, ten laste van het weldadigheidsbureau, is de geneesheerrenkaart fr. 3,30 waard.

Geene enkele bijkomende vergoeding wordt toegestaan, noch voor verlossingen, noch voor heelkundige operaties.

Twee andere gemeenten betalen de geneesheerenkaart aan 4 fr.

De vijfde betaalt fr. 2,40.

De zesde gemeente waar mijn onderzoek gedaan werd besteedt, op een inkomen van 10,000 fr. slechts 900 fr. aan den geneesdienst, een cijfer dat onveranderd blijft, wat ook het getal der behoeftigen zij.

In deze gemeente is eene som van 125 fr. voorbehouden voor twee vroedvrouwen, die gemiddeld 2 fr. ontvangen per verlossing, de verdere zorgen inbegrepen.

Geene betalende zieken meer. — Bezoe-
ken aan 5 centiemmen

Uit de wijze waarop de weldadigheidsbureelen nu bestuurd worden blijkt, dat in sommige gemeenten armen en rijken ondersteund worden en de geneesheeren geene betalende zieken meer hebben.

Dit ware zeer goed indien het de gemeente was in plaats van het bureau van weldadigheid die den geneesdienst ten haren laste nam voor al de inwoners, en de geneesheeren behoorlijk vergoedde.

Maar hier gebeurt het dat men met het geld der armen den dokter der rijken betaalt, wanneer juist het verkeerde zou moeten gebeuren. Het is een voudig schandelijk!

Deze diefstal, begaan door rijke lieden uit de kas der armen, plaatst de geneesheeren in den pijnlijksten toestand.

De dienst van den buitendokter is zeer vermoeiend.

Een geneesheer vertelde mij dat hij wel honderd keeren per jaar 's nachts opstond en van die honderd maal vijf-en-zeventig keeren voor den dienst der behoeftigen.

De geneesdienst voor rekening der weldadigheidsbureelen eischt paard en rijtuig en veroorzaakt dus hoge kosten. Uit eene rekening te Perwez gemaakt blijkt, dat het bezoek van een geneesheer voor rekening van het weldadigheidsbureau 5 tot 7 centiemmen opbrengt.

Voor deze aalmoezen die wij aan een bedelaar geven, om hem niet te kwetsen, moet de buitendokter 's nachts opstaan, drie, vier kilometer s ver gaan, door regen, wind en sneeuw, langs moerasige, niet verlichte wegen om een zieke

te verzorgen, eene verlossing of eene heelkundige operatie te bewerken.

Heeft men ooit schrikkelijker toestand gezien.

Wat men met de armengoeederen doet

Politieke knoeierijen

De weldadigheidsbureelen zijn gewoonlijk in handen der politieke vrienden van het gemeentebestuur.

Met het geld der armen:

1. Men betaalt de geneeskundige zorgen aan welstellende politieke vrienden, terwijl men ongelukkige behoeftigen verplicht hun geneesheer te betalen.

2. Men deelt hulp uit in geld, kolén, sargien, enz. aan de armen die hunne kinderen naar de klerikale scholen zenden, wanneer het gemeentebestuur katholiek is; aan diegenen die hunne kinderen naar de officieele school zenden, wanneer het gemeentebestuur liberaal is.

3. Op den oogenblik der kiezingen betaalt men de achterstallige kwittantiën der politieke vrienden en men deelt bons uit van allen aard aan degenen die beloven van voor de vrienden te stemmen.

4. De landelaars die deel maken van het bestuur der weldadigheidsbureelen geven slechts bons aan hunne kalanten, met verzoek langs hunnen winkel te passeeren.

5. Men onderhoudt lieven.

6. Men heeft mij zelfs verzekerd dat men in eene gemeente het tekort in de kas dekte met de gelden van het weldadigheidsbureau.

Dringende hervormingen

Eene onmiddellijke hervorming der openbare liefdadigheid dringt zich op. In afwachting is het dringend noodig:

1. Van de gemeenten te verplichten tot eene ernstige herziening der lijst hunner behoeftigen en er al de rijke bedelaars af te schrappen.

2. Formeel elk handeldriven te verbieden aan de leden der bestuursraden van de weldadigheidsbureelen.

3. Een minimum van vergoeding voor te stellen voor de geneeskundige zorgen en de verlossingen en de heelkundige operaties bijzonder te betalen.

4. Van aan de behoeftigen toe te laten een afgevaardigde te hebben in den beheerraad der weldadigheidsbureelen.

5. Eindelijk is het noodig, dat de openbare besturen, eene voortdurende controle kunnen uitoefenen op de handelingen der weldadigheidsbureelen, ten einde de misbruiken te beletten, waarvan de armen het slachtoffer zijn.

In de kleine, zoowel als in de groote administraties, moeten wij, socialisten, den knutsel beginnen.

Het is dikwijls langs de kleine kanalen der openbare weldadigheid dat de politieke mannen die ons regeeren op de banken van de Kamer komen aangeslijkt.

Na aan de eerlijke lieden de ongerijmdheden der tegenwoordige inrichting vol misbruiken en verrotting te hebben aangetoond is het onze plicht een zuiveringswerk te beginnen. Het is een schoon en nuttig werk voor de gekozenen en de propagandisten der Werkliedenpartij.

M. HAMBURSIN.

De leghokjes worden voorzien van droog strooi, dat wekelijks vernieuwd wordt. Hooi mag niet gebruikt worden, daar dit met voorliefde het ongedierte aantrekt. Van tijd tot tijd zal men de hokjes reinigen en witten met kalkwater waaraan carbolzuur is toegevoegd.

In ieder hokje legt men een plaster ei, en dagelijks zal men de gelegde eieren uit het nest wegnemen.

«Indien, zoo schrijft Maitland, eene kip haar ei niet in het nest, maar elders legt, moet zij eenige dagen achtereens, telkens tegen den legtijd, in het nest worden opgesloten, tot dat zij gelegd heeft; doorgaans is zij op deze wijze spoedig gewend in het voor haar bestemde nest te leggen.

«Zoo een vrij rondlopende kip haar ei op eene ongekende plaats verbergt, bezigt men het volgend middel om zulks te ontdekken. De kip wordt te dien einde in het hok of den loop teruggehouden, tot dat zij lust tot leggen toont, waarna men haar een paar korrels zout in den endeldarm doet, en ze daarop weder in vrijheid stelt. Door de prikkeling van het zout gedreven, spoedt zij zich ijlings naar haar oude legplaats, en verraad daardoor de verborgen eieren.»

§ III. — HET PARK DER JONGE KIPJES.

Zooals men zich zal herinneren, hebben we het stuk grond waarover wij beschikken in vijf deelen afgezonderd; vier daarvan worden in beslag genomen door de volwassen hoenders van 1, 2, 3 en 4 jaar; het vijfde park dient voor de kipjes van min dan vijf of zes maanden oud. Dit park mag men beplanten met groenten, die het dubbel voordeel zullen opleveren van schaduw af te werpen voor de kipjes, en hen later de vereischte hoeveelheid groen te geven die tot hunne ontwikkeling noodzakelijk is.

Men plante bijv. verschillende koolsoorten, aardappelen, rapen, suikerij, enz. Een dezer planten is voldoende, om een ganschen broei te beschutten.

Zoolang de kipjes klein zijn, schaden zij niet aan de ontwikkeling der planten; maar later, als ze even als die

zullen opgeschoten zijn, beginnen zij die aan te vallen, en 't is dan dat zij het doel vervullen dat men zich had voorgesteld, n. l. de kippen nooit gebrek aan groen te laten.

Het park zou echter niet lang zijn zonder onder-bovenst geschrapt te worden, moest men de hen-moeders vrij laten. Daarbij gedragen ze zich vijandig tegenover andere, dan hunne kipjes, hetgeen onvermijdelijk twist onder de moeders zou veroorzaken.

Om dit te vermijden zal men de moeders in een bijzonder hokje plaatsen.

Die hokjes zijn te Belair 44 in getal, en worden onder een licht afdak geplaatst op eene kleine verhevenheid.

Deze hokjes hebben geen bodems en zijn verdeeld in twee kompartimenten door een latwerk. De achterkant van de doos, alsmede de twee zijkanen zijn vol; de voorkant heeft twee openingen, een voor ieder kompartiment. Deze openingen worden gesloten door beweegbare paneelen.

De bovenkant draagt een venster langs waar het daglicht in de kompartimenten dringt. De hen-moeder wordt in een der kompartimenten opgesloten, dat van voor gesloten wordt gedurende den dag met een latwerk, 's nachts met een vol paneel; het tweede kompartiment wordt 's nachts en bij dag gesloten door een vol paneel.

De hen wordt dus in een der kompartimenten gesloten, en men zet een 15 tal kipjes bij haar: deze kunnen in het tweede kompartiment, waar ze eten en drinken vinden, ofwel uit het hok gaan, en in het park rondloopen.

Deze hokken zijn 1 à 1^m35 lang en breed, en 0^m80 hoog. latwerken zijn gevormd uit laten van 3 cm. breed, die 6 cm. van elkander verwijderd zijn. Al de voegen worden met zorg afgemaakt, om te beletten dat de wind er kunne in binnendringen als het hok gesloten is!

Fijn, zuiver en droog zand dat dagelijks gereinigd wordt bedekt den bodem. In het park zelf zal men eenige druktoestellen plaatsen met zuiver water. De hokken mogen op eene rij geplaatst worden, op 5 à 7 meters afstand van elkander.

DERDE HOOFDSTUK

De Voeding der Hoenders

Hoenders zijn alles etende vogelen; zij zullen zich dus het best ontwikkelen als ze vrij mogen rondloopen, en een groot deel van hun voedsel kunnen zoeken. Zij vinden honderde graantjes, duizende insecten, die voor hen een versterkend en smakelijk voedsel vormen. Ook zullen zij dan het noodige zand vinden, waaraan zij behoefte hebben voor hunne spijsvertering en de noodige kalkstoffen voor het vormen hunner eierschalen.

Het voedsel moet hen twee maal daags, 's morgens en 's namiddags, en steeds op hetzelfde uur en op dezelfde plaats geworpen worden: deze regelmatigheid biedt dit voordeel op, dat de hoenders op de bepaalde uren allen op post zijn, en geen enkel vergeten wordt.

Men verlieze niet uit het oog, dat goed en genoegzaam voedsel op slot van rekening nog altijd het goedkoopste uitkomt.

Men strooit dus zoolang voedsel als het hoen het met grooten eetlust tot zich neemt.

De hoeveelheid voedsel van een hoen hangt af van den leeftijd, het ras en het jaargetijde.

Jonge kuikens verlangen bijna om het uur eene voldoende hoeveelheid voedsel. Men mag het getal maaltijden langzamerhand verminderen, totdat de vederen volgroeid zijn, en het dan op 4 of 5 daags brengen.

Gedurende dit tijdstip kunnen de hoenders niet te veel voedsel hebben.

Later, als ze goed aan 't leggen zijn, zijn twee of hoogstens drie maaltijden voldoende; men zorge er echter voor dat het voedsel rijk zij aan eiwit, en niet te veel zetmeel bevatte.

Binst den ruitijd zal men overvloedig voeden; maar zoodra de kippen niet meer leggen of ruien is te veel voedsel gevaarlijk, vooral in 't begin van het voorjaar!

Brokken en stukken

Voorspellingen en bedreigingen van M. H. Planquaert :

» Wat bewijst de kiezing van Dendermonde? » Dat de beste arrondissementen om eerst te bewerken deze zijn waar eene kleine meerderheid bestaat : zoals Gent en Antwerpen. In een arrondissement lijk Dendermonde, waar de conservatieve meerderheid 19,000 st. bedroeg op 35,000 st., moest men minstens 9,000 st. omkeeren om eene balloteering te verwekken.

» In Antwerpen kon de Christene Volkspartij met 6,000 st. op 140,000 st. de behouders den schrik in 't lijf jagen en met 500 st. te Boom, gaf zij de behouders eene duchtige nederlaag. Gevolg : men is er wat zachter met de democraten dan hier, want zijn de behouders ginder niet braaf de democraten geven hen de nederlaag en als 't van moeten is kan de behouder hem zoo schoontjes geven al is 't eene kwade beest.

» Hier in Gent ook is 't met 6,000 op 105,000 stemmen te doen. De behouders hadden 59,500 stemmen; de socialisten 16,000, de liberalen 25,500, de radicalen 2,000, de kleine burgerij, 1,500 of 45,000 tegen 59,500. Doch de gemeentekiezing van Gent heeft bewezen, dat de behouders reeds 2,000 st. verloren hebben. Vijf a zes duizend stemmen, 't is te zeggen, 't getal stemmen dat de kantons Somergem en Waarschoot ons bijkans alleen zullen geven, brengen wij de behouders in balloteering. Zijn ze niet braaf, wij stemmen met witte briefjes en wij springen 't jaar daarna op de gemeenteraden van St-Amandsberg en Gentbrugge, en op de provinciale kiezing van Ledeberg.

» Als onze kiezers 't verstand hebben van krachtadig te zijn, dan zullen wij het de behouders na korten tijd wel verleeren van zoo geweldig te zijn ».

De bevolking der arde. — Professor Ravenstein, der *Royal Geographical Society* van Londen gaf onlangs eene zeer belangwekkende voordracht over de bevolking der arde, volgens de laatste optellingen en statistieken in de verschillende landen.

De vijf deelen der arde hebben eene totale oppervlakte van 133 miljoen kilom. vierkant, zonder de poolstreken, die overigens onbewoond zijn. Er zijn 89 miljoen kilom. vierk. vruchtbaar land, 40 miljoen onvruchtbaar land en 4 miljoen woestijn.

Europa telt 367 miljoen inwoners. Azië 390 miljoen, Afrika 200 miljoen, Amerika 126 miljoen, Australië 40 miljoen. 't Zij te samen 1,623 miljoen inwoners.

Volgens M. Ravenstein kan de arde eene maximum-bevolking lijdende van 6 milliard bewoners en dit cijfer zal binnen twee eeuwen bereikt zijn.

Waar zullen onze achterkleinkinder dan een onderkomen gaan zoeken?

Strijdpennning

Mechelen. — Dat wij een beter leven verwachten 0,10. — Omdat de rijken met spijt zien dat zij niet meer geacht worden; 't is natuurlijk 0,10. — Omdat zij de groote katholieken zouden aan de deur zetten, die volksbedragers 0,05.

Mechelen. — Ik verhoop dat al de werklieden voor de socialisten zullen stemmen om de onrechtvaardige wetten en misbruiken der rijken te doen veranderen 0,05. — Het *Nieuws van den dag* dat schimpt op Vooruit en zijne belieniden, weet van zijne eigene vuil potterij niets; geene cooperatieven noch nans waar meer misbruiken bestaan dan die der katholieke 0,10. — Staf vaagt uwen mond af gij hebt gesproken voor gansch uw leven 0,10. — Er zijn ook nog geestelijken die zeggen dat de rijken moeten gebruik maken van hun fortuin dat zij ontvangen hebben van God, en nochtans God heeft niemand fortuin gegeven; alle menschen zijn gelijk geschapen, en al de goederen die zij bezitten zijn onrechtvaardig verkregen, want met werken is weinig te verdienen 0,10. — Wij zijn socialist en zullen het blijven 0,10. — De katholieken zullen vergaan gelijk de sneeuw voor de zon 0,10.

Zulte. — Omdat C..... Let L..... zou trouwen 0,10. — Omdat ik nog niet op de hoogte ben van Zulte 0,10.

Oisene. — Er zoude in Oisene een man moeten gevonden worden, voor ons een ander weg te wijzen 0,10.

Moerbeke. — Van eene brave vrouw die altijd geeft 0,10. — Van een staatsbediende 0,10 — Van een goeden vriend die geeft voor den Landbouwer 0,10. — Van twee verkochte landbouwers 0,04.

Balegem. — Propagandeurs van het feestlokaal 0,19. — Omdat de socialisten altijd naar iseghem zouden komen 0,20. — Rondgehaald op den berg bij Domien Spieals door de socialistische propagandeurs 0,58. — Van eenige socialisten bij Em. Kantart op den berg 0,31.

Munte. — Allo mannen schudt het juk van uwe schouders, een Munteaar 0,10. — Al die voor de vrede en welstand is, moet socialist zijn 0,10.

Destelbergen. — Omdat hij zooveel blauwe schenen heeft geloopt als hij rondging voor St-Pieters penning 0,10. — Omdat hij zoo goed zijn vet kreeg 0,05. — Hij had het niet gepeinsd 0,05. — Maar nu staat hij mee neuze 0,05. — Zijn lip is nog verlengd 0,05. — Dit zal hem leeren van socialist spreken 0,05

— En de menschen uitmaken voor vuilen visch 0,05. — Omdat de schoonzoon enz. 0,05. — Omdat hij de Estaminet niet heeft rechtover de kerk 0,10. — Zijne polsbaarzen zijn te lang 0,05. — Bakker wil burgermeester spelen 0,10. — Hij maakt veel van zijn neus 0,05. — Want hij is ook in den luizenkring 0,10. — Omdat de nachtegaal uit de meulestraat met een jongken gekomen is 0,10. — Het is een wijfje 0,05. — Langen Paul stond het goed af te spieden wie in de estaminet ging rechtover de kerk 0,10 — Omdat het dompers concert zulke schoone gelegenheid heeft gegeven voor de jonkheid 0,10 — In het naar huis gaan hebben menigen zich goed geamuseerd met.... 0,05. — En K..... die hard voor den luizenkring strijdt, heeft achter het concert solo gespeeld 0,14. — Al de socialisten gaan bij ons naar de mis 0,03. — En men durft spreken dat zij geen geloof hebben 0,10. — Hij is tseef en hij gelooft aan God noch aan zijn gebod 0,10. — Weg met de dwingelanders 0,03. — Leve hoer en werkmans 0,05. — Omdat hij Duivel geworden is 0,05.

Handelsberichten

Maandelijksche Veemarkten

I. OOST- EN WEST-VLAANDEREN

Geeraardsbergen, den 1^{en} maandag van de maand; **Nieuwkerke,** den 1^{en} maandag van juni, juli, augustus, september en oktober; **Ninove en Sottegem,** den 1^{en}, **Nieuwpoort,** den 2^{en} en **Ghistel,** den 3^{en} dinsdag der maand; **Aalter, Herzele en Ronse** den 1^{en}, en **Deinze** en **Nederbrakel** den 3^{en} woensdag der maand; **Thourout,** den 1^{en} woensdag van januari, feb., maart, april en mei; **Oudenaarde en Thielt,** den 1^{en} en **Oostakker,** den 3^{en} donderdag der maand; **Lamprenesse** den vrijdag voor den 2^{en} zaterdag der maand; **Ghijverinkhove,** den 1^{en} vrijdag der maand; **Waregem, Ieperen** en **Veurne,** den 1^{en}, **Alveringem** den 2^{en}, **Loo** den 3^{en}, **Dixmude** den 4^{en} en **Nieuwkapelle** den 5^{en} zaterdag der maand; **Aalst** den 3^{en} zaterdag van elke maand, uitgenomen november en oktober; **Pervijse** den 1^{en} zondag van elke maand.

II. ANTWERPEN

Arendonck den maandag voor den 1^{en} dinsdag der maand; **Baelen,** 2^{en} maandag; **Brochem,** 3^{en} dinsdag; **Desschel,** 1^{en} maandag; **Duffel,** 3^{en} dinsdag; **Gheel** (vee en verken), 2^{en} dinsdag; **Grobbendonck** (n), 3^{en} dinsdag; **Halle** (n), 2^{en} donderd.; **Herenthals,** 1^{en} maandag; **Herenthout,** 4^{en} dinsdag; **Heist op den Berg,** 3^{en} donderdag; **Hoogstraten,** 3^{en} dinsdag; **Itegem,** 3^{en} maandag; **Loenhout,** 2^{en} dinsdag; **Meerhout,** 1^{en} maandag; **Moll,** laatsten maandag; **Nijlen,** 2^{en} dinsdag; **Olmen,** 3^{en} maandag; **Oostmalle,** laatsten dinsdag; **Rethy,** 3^{en} maandag; **Thielen** (n), 3^{en} maandag; **Turnhout** (n), 1^{en} dinsdag; **Veerle,** 1^{en} maandag; **Vorselaar** (n) 3^{en} donderdag; **Westerloo** (n), 3^{en} dinsdag.

III. BRABANT

Diest, 1^{en} woensdag; **Galmaarde,** laatsten dinsdag.

IV. LIMBURG

Tongeren, den 2^{en} donderdag.

Wekelijksche Markten

(N.-B. — De markten, waarachter deze (v) letter staat, worden daags te voren, en die met deze (n) letter, daags nadien gehouden, indien zij op een heiligendag vallen.)

A. Boter-, Eieren- en Groenselmakten

I. Oost-Vlaanderen

Maandag. — Te Gavere, Knesselare (groensel), Maldegem, Oosterzele (v), St-Gillis-Waas. **Dinsdag.** — Te Assenede, Berchem (v) (aardappelen), Beveren (v), Bottelare (v), Caprijke, Cruyshautem, Lede, Ninove (v) Somergem, Sottegem (v), Waasmunster (n), Watervliet (groensel), Zele. **Woensdag.** — Te Aalter (n), Deinze (v), Herzele, Kieldrecht, Lokeren, Nederbrakel, Oordegem (n), Ronse (v), Waarschoot, Wijngene. **Donderdag.** — Te Buggenhout (boter), Loochristy (v), Wetteren. **Vrijdag.** — Te Baasrode (n), Gent, Ledeberg, Ninove (v), Sinay (n), Temeche. **Zaterdag.** — Te Bassevelde, Isenberge, Lebbeke (v), Nazareth, Nederbrakel, Sleidinge (v), Stekene (v). **Te Gent** alle dagen visch, groensel, fruit, aardappelen.

II. West-Vlaanderen.

Maandag. — Blankenberge, Comines, Diksmuide, Moorslede (n), Oostende (n), Poperinge (n). **Dinsdag.** — Aartrijcke, Couckelare (n), Ghistel, Nieuwpoort, St-Denijs, Wacken, Wervicq. **Woensdag.** — Ansegem (v), Langemarck (n), Meulebeke, Poperinge (n), Wijngene. **Donderdag.** — Comines, Harelbeke (v), Leysele, Loo-in-Veurne-Ambacht (v), Meessen, Oostende (n), Ruddervoorde (n), Staden, Ternath (v), Thiclt.

Vrijdag. — Ardoye, Blankenberge, Handzaeme, Merckem, Moorseele, Nieuwpoort, Reninghen, Waasten, Wervicq.

Zaterdag. — Aarsele, Avelgem, Brugge (v), Herseaux, Isegem, Lichtervelde, Oostende (n), Waeregem (v).

III. Antwerpen

Maandag. — Arendonck (n), Baelen (n), Beersse (n), Boom (v) (groensel), Bornhem, Casterlé, Herenthals, Heyst op den Berg, Hoogstraten, Meerhout, Morckhoven, Rethy (n), Thielen (n), Veerle, Vorselaar (n), Westmeerbeek, Zoerle-Parwijs.

Dinsdag. — Briendonck (v), Desschel (n), Herenthout, Iteghem (n), Lille, Meerle (n), Meir (n), Merxplas (n), Minderhout (n), Moll (n), Norderwijk, Rijkvorsel (n), Schrieck (v), St-Amands (Puurs) (v), Weelde (v), Westerloo (n), Zoersel.

Woensdag. — Antwerpen (groensel), Putte (arrond. Mechelen), Willebroeck (v), Wortel (v).

Donderdag. — Boom (v), Puurs (v).

Vrijdag. — Antwerpen, Duffel (v).

Zaterdag. — Boom (v) (groensel), Gheel, Gierle (n), Lichtaart (v), Lier, Mechelen (v), Oelen, Turnhout, Wechelderzande (den Maandag in geval van feestdag), Wiekevorst.

IV. Brabant

Maandag. — Geldenaken, Keerbergen, Leuven, Zoutleeuw (van 15 juli tot 15 November).

Dinsdag. — Aarschot, Galmaarde (n), Genappe, Hal (n) (groensel), Huldenberg (n), La Hulpe, Londerzeel (v), Opwijk, Perwez, Tervueren, Thienen.

Woensdag. — Diest, Leuven, Vilvoorden, Waver (groensel).

Donderdag. — Aarschot, Hal (n), groens., Overijssche.

Vrijdag. — Genappe, Leuven, Perwez, Thienen.

Zaterdag. — Aarschot (groensel), Diest, Hal (n) (groens.), Malderen (v), Vilvoorden, Waver (groens.).

Alle dagen groensel te Schaarbeek en Sint-Jans-Molenbeek.

V. Limburg

Maandag. — Lommel, Maaseik (groensel), Quaede-Mechelen (n).

Dinsdag. — Hasselt (v), Lummen, St-Truiden, Tongeren.

Woensdag. — Bilsen, Bocholt, Coursel, Eben-Emael (groensel), Maaseik (groensel), Oostham.

Donderdag. — Peer, Tongeren.

Vrijdag. — Bree, Hasselt (v), Lanaeken, Lille-St-Hubert, Maaseik (groensel), St-Truiden.

Zaterdag. — Overpelt, Tongeren.

B. Allerlei waren

I. Oost-Vlaanderen

Maandag. Geeraardsbergen, Maldegem, Rupelmonde, Swevezele. — **Dinsdag** Somergem, Zele. — **Woensdag** Deinze (v) (zwingelkalotten), Herzele, Nederbrakel, Ronse (v), Wijngene. — **Donderdag** Audenaarde (v), Denderhaute, Eecloo (v), St-Nikolaas (v). — **Vrijdag** Geeraardsbergen, Gent (bloemen, vogels, honden, konijnen), Ledeberg, Temeche. — **Zaterdag** Aalst, Hamme (eetwaren), Lebbeke (v), Nederbrakel, Sijngem. — **Zondag** Ledeberg.

II. West-Vlaanderen

Maandag Alveringem, Kortrijk. — **Dinsdag** St-Denijs. — **Woensdag** Meulebeke, Thourout, Veurne (v). — **Donderdag** Staden, Watou (v). — **Vrijdag** Ardoye, Handzaeme, Oost-Roosebeke (n), Poperinge (n), Ruysselede. — **Zaterdag** Isegem, Lichtervelde, Meenen, Waregem (v).

III. Antwerpen

Dinsdag Schelle (n), St-Amands (Puurs) (v). — **Vrijdag** Antwerpen. — **Zaterdag** Mechelen (v), Turnhout.

IV. Brabant

Dinsdag Assche (v), Galmaarde (n). — **Woensdag** en **Zaterdag** Diest.

V. Limburg

Woensdag en **Zaterdag** St-Truiden.

C. Ellegoederen en Kleedingsstukken

I. Oost-Vlaanderen

Dinsdag Gent (oude kleeren), Somergem, Sotteghem (v), Zele. — **Woensdag** Deinze (v), Wijngene. — **Donderdag** Steenhuyze-Wijnhuysen. — **Vrijdag** Gent, Ledeberg, Temeche. — **Zaterdag** Gent (oude kleeren), Lebbeke (v), Nazareth. — **Zondag** Ledeberg.

II. West-Vlaanderen

Maandag Blankenberge Oostende (n). — **Woensdag** Meulebeke. — **Donderdag** Harelbeke (v), Oostende (n), Staden, Ternath (v). — **Vrijdag** Ardoye, Blankenberge, Handzaeme. — **Zaterdag** Isegem, Oostende (n), Waregem (v), Zondag Waasten.

III. Antwerpen

Dinsdag Breendonck (v). — **Donderdag** Boom (v).

IV. Brabant

Dinsdag Galmaarde (n), Londerzeel (v). — **Woensdag** en **Zaterdag** Diest.

D. Veemarkt

I. Oost-Vlaanderen

Maandag Dendermonde (vee, wild, vogel), Geeraardsbergen. — **Dinsdag** Gent (kiekens). — **Woensdag** Gent, Lokeren, Ronse (v). — **Donderdag** St-Nikolaas (v), Wetteren. — **Vrijdag** Gent.

II. West-Vlaanderen

Maandag Ghistel, Kortrijk. — **Dinsdag** Brugge (v) (hoornvee). — **Donderdag** Brugge (v) (schaap, kalv., huid, roet). — **Zaterdag** Roeselare (om 2 ure), Waregem (v), Ieperen. — **Alle Maandagen** vellenmarkt, in het slachthuis, te Kortrijk.

III. Antwerpen

Maandag en **Woensdag** Antwerpen. — **Dinsdag** Lier, Schelle (n), St-Amands (Puurs) (v). — **Donderdag** Lier, Mechelen (v) (Neckerspoel). — **Vrijdag** Mechelen (v) (Neckerspoel). — **Zaterdag** Mechelen (v) stad.

IV. Brabant

Maandag Geldenaken, Leuven, paard en vee. — **Dinsdag** en **Vrijdag** Thienen. — **Woensdag** Diest, Waver, hoornvee. — **Donderdag** Hal (n), Overijssche.

V. Limburg

Dinsdag Hasselt (v) hoornvee. — **Donderdag** Tongeren. — **Vrijdag** Hasselt (v) kalveren. — **Zaterdag** St-Truiden, Tongeren.

E. Verkenmarkt

I. Oost-Vlaanderen

Maandag Geeraardsbergen. — **Woensdag** Deinze (v) Ronse (v). — **Zaterdag** Nazareth.

II. West-Vlaanderen

Donderdag Brugge (v) vette, Ternath (v). — **Vrijdag** Handzaeme. — **Zaterdag** Brugge (v) magere, Lichtervelde, Waregem (v).

III. Antwerpen

Donderdag Putte (arr. Mechelen). — **Vrijdag** Berraer, in den winter. — **Zaterdag** Mechelen (v), Turnhout.

IV. Brabant

Dinsdag Londerzeel (v), Opwijk, Thienen. — **Woensdag** Diest, Waver.

V. Limburg

Dinsdag Hasselt (v). — **Woensdag** en **Donderdag** Tongeren. — **Vrijdag** Bree, Lanaken. — **Zaterdag** St-Truiden.

F. Vlasmarkt

I. Oost-Vlaanderen

Dinsdag Zele. — **Woensdag** Deinze (v). — **Donderdag** Buggenhout. — **Zaterdag** Stekene (v).

II. West-Vlaanderen

Woensdag Meulebeke. — **Zaterdag** Waregem (v).

III. Antwerpen

Maandag Bornhem. **Dinsdag** St-Amands (Puurs) (v) — **Woensdag** Putte (arr. Mechelen).

IV. Brabant

Dinsdag Galmaarde (n). — **Zaterdag** Malderen (v).

G. Graanmarkt

I. Oost-Vlaanderen

Maandag Dendermonde. — **Dinsdag** Beveren (v), Lede, Sottegem (v), Watervliet, Zele. — **Woensdag** Nederbrakel. — **Donderdag** Buggenhout. — **Vrijdag** Gent. — **Zaterdag** Lebbeke (v), Nazareth, Nederbrakel. — **Zondag** Ledeberg.

II. West-Vlaanderen

Maandag Kortrijk. — **Dinsdag** Nieuwpoort. — **Woensdag** Anseghem (v). — **Donderdag** Harelbeke (v), Ternath (v). — **Vrijdag** Nieuwpoort, Poperinge (n). — **Zaterdag** Avelgem, Brugge (v), Isegem, Rousbrugge, Haringhe, Waregem (v).

III. Antwerpen

Maandag Bornhem. — **Dinsdag** St-Amands (Puurs) (v). — **Donderdag** Boom (v). — **Vrijdag** Antw., Duffel (v). — **Zaterdag** Lier, Mechelen (v), Turnhout.

IV. Brabant

Maandag Geldenaken, Leuven. — **Dinsdag** Galmaarde (n), Huldenberg (n), Londerzeel (v), Opwijk, Perwez, Tervueren, Thienen. — **Woensdag** Diest, Mercktem, Vilvoorden. — **Vrijdag** Leuven, Perwez, Thienen. — **Zaterdag** Diest, Hal (v), Vilvoorden.

V. Limburg

Maandag Maaseik. — **Dinsdag** Hasselt (v), Stockheim. — **Woensdag** Eben-Emael, Reckheim. — **Donderdag** en **Zaterdag** Tongeren. — **Vrijdag** Hasselt (v).

H. Landbouwwerktuigen

Dinsdag Galmaarde (n) (Brabant). **Zaterdag** Isegem, Waregem (v) (West-Vlaanderen).

GIDS

Voor de bezoekers der instellingen van VOORUIT en der Werklieden-Partij te Gent

Hoofdstok (1883)

Garenmarkt

Groote Magazijnen « Vooruit » (1891) Koffiehuis, bucel van VOORUIT, Ellegoederen, Kleederen.

Vrijdagmarkt

(ingang Zuivelsteeg langs 't klein poortje) Schoenen en Lerder.

« Vooruit » Chartreuzenstraat (1886) Koffiehuis, Zittingzalen, Turnzaal, Samewerkende Werkhuizen der Sigarenmakers en Metaalbewerders. Bond Moyson (ziekenbeurs).

Bakkerij en Kolenmagazijnen (1889) Nijverheidsboulevard

Groote Broodfabriek met de beste Ovens en Kneadmachines. Uitgestrekte Kolenmagazijnen. Werkhuis voor Meubelmakers.

Feestlokaal (1896)

Bagatellenstraat

Koffiehuis, Feestlokaal en Bijhoorigheden. Groote Hof, Meetingzaal, groote Boekery

APOTHEKEN

Garenplaats, 1; St-Lievenstraat, 41; Phoenixstraat, 1; St-Pietersvroustraat, 67.

KRUIDENIERSWINKELS

Speldenstraat; Dendermondschen Steenweg, 132; St-Pieters-Vroustraat, 65; Nieuwe Sassche-poortstraat, 105; Noordstraat (Brugsche poort) 34; Chartreuzenstraat, 195.

Samenw. Volksdrukkerij, Speldenstraat 7, Gent. Uitgever E. Stautemas.